

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคลิกเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกมาของบุคคล บุคคลผู้ที่มีบุคลิกดีย่อมเป็นที่ต้องการของหน่วยงานอาชีพต่างๆ ที่จะรับเข้าทำงานหรือสถานศึกษาจะรับเข้าศึกษาต่อ (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์, 2538, หน้า 2) ดังนั้นการประกอบอาชีพของบุคคลใด บุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ย่อมมีส่วนเช่นกัน ผู้ที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่นิยมชมชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย และจะทำให้ได้รับความเชื่อมั่นและศรัทธาจากผู้พบเห็น จึงอาจกล่าวได้ว่าบุคลิกภาพมีผลต่อการประสบผลสำเร็จหรือเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และถ้าบุคคลสามารถเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานนั้นๆ ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลใดเลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสมหรือมีปัญหาในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดความคับข้องใจ มักมีแนวโน้มจะล้มเหลวในการประกอบอาชีพ (ดวงคำ ชนกสิกรรม, 2528, หน้า 4) การที่บุคคลจะมีบุคลิกภาพแบบใด ลักษณะใดย่อมเกิดจากการสังสมลักษณะต่างๆ มาตั้งแต่ต้น ประกอบกับการหล่อหลอมจากสภาวะแวดล้อมและการศึกษา จึงเกิดเป็นการพัฒนาการของบุคคลให้มีบุคลิกลักษณะของอาชีพนั้นๆ

วิชาชีพทันตแพทย์เป็นวิชาชีพชั้นสูงประเภทหนึ่ง กล่าวคือ เป็นวิชาชีพที่มีการให้บริการด้านทันตกรรมแก่สังคมที่เฉพาะเจาะจงและจำเป็น โดยที่การตัดสินใจในการให้บริการนั้น ทันตแพทย์จะต้องอาศัยความรู้ ความคิด และสติปัญญาเป็นพื้นฐานมากกว่าการใช้ทักษะและความชำนาญการแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพชั้นสูงนั้นจะต้องใช้เวลาในการศึกษาถึง 6 ปี เพื่อที่จะได้รับความรู้ที่พอเพียงต่อการให้การรักษาแก่ผู้รับบริการ นอกจากนี้ วิชาชีพทันตแพทย์ยังต้องมีมาตรฐานและมีเสรีภาพรวมถึงมีจริยธรรมแห่งวิชาชีพภายใต้สถาบันวิชาชีพ อันได้แก่ ทันตแพทย์สภา จากลักษณะของวิชาชีพดังกล่าว ผู้ที่จะเลือกศึกษาในวิชาชีพทันตแพทย์ จึงควรเป็นผู้ที่มีความสนใจและมีความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ หรือด้านอื่นๆ เพื่อจะสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกคณะวิชาที่เรียนและการรับนักศึกษาเข้าเรียน ควรคำนึงถึงลักษณะ

บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพนั้นๆ ประกอบด้วย และควรมีแนวทางในการปรับบุคลิกภาพของนักศึกษาที่เรียนวิชาชีพที่ไม่เหมาะสมกับนิสัย ให้ได้พัฒนาความเหมาะสมขึ้น เนื่องจากบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตและงานอาชีพ ไม่ด้อยกว่ามิติทางสติปัญญาและเชาวน์อารมณ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2544)

นอกจากทันตแพทย์จะต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ทันตแพทย์ยังต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอีกมากมายทั้งในทีมสุขภาพเองคือผู้ร่วมงานในวิชาชีพเดียวกัน ผู้ช่วยทันตแพทย์ ที่จะต้องคอยทำงานร่วมกับทันตแพทย์ ผู้ร่วมงานในสาขาวิชาชีพข้างเคียง เช่น แพทย์ พยาบาล เป็นต้น และที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ป่วยหรือประชาชนผู้มารับบริการ ทั้งในโรงพยาบาลหรือในชุมชนที่ทันตแพทย์ออกไปให้บริการ โดยเฉพาะในการบริการทางด้านสาธารณสุขนั้น ทันตแพทย์หรือบุคลากรทางด้านสาธารณสุขจะต้องเป็นผู้นำในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย จึงทำให้ทันตแพทย์ต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเพื่อให้งานที่ได้มีประสิทธิภาพดี ฮอลล์แลนด์ (ชูชัย สมितिไกร, 2540 อ้างอิงจาก Holland, 1985) กล่าวว่า บุคคลแต่ละคนจะมีความชอบด้านอาชีพแตกต่างกัน และจะมีความพึงพอใจในอาชีพของตน ถ้าอาชีพนั้นสอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน และทำให้การดำเนินงานหรือประกอบอาชีพนั้นๆ ได้รับความสำเร็จ เกิดความมั่นใจพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพและสอดคล้องกับงานของพีริยะ เชิดสศิริกุล (2546, หน้า 45-46) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสำเร็จในวิชาชีพทันตแพทย์ และพบว่าบุคลิกภาพด้านความไม่มั่งคั่งทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสำเร็จในวิชาชีพทันตแพทย์ ในขณะที่ด้านการเปิดเผยตนเอง ด้านความเข้าใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพทันตแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต มีปรัชญาของหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ให้มีความรู้และทักษะ สามารถให้บริการผู้ป่วย ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลฟื้นฟูสภาพรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาในระบบการเรียนรู้อิงปัญญาและชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาของผู้ป่วยทั้งกาย จิต และสังคมได้อย่างมีวิจรรณญาณ โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (หลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551, หน้า 1) การเรียนทันตแพทย์ต้องเรียนภาคปฏิบัติควบคู่ไปกับภาคทฤษฎี โดยเริ่มเรียนภาคปฏิบัติในชั้นปีที่ 4 การเรียนภาคปฏิบัติมีความสำคัญมากเพราะต้องลงมือกระทำการรักษาจริงกับผู้ป่วยหรือ

ประชาชนผู้มารับบริการ ซึ่งในการเรียนภาคปฏิบัติในสถานพยาบาลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ป่วย บุคลิกภาพจึงมีความสำคัญอย่างมาก

การเรียนในมหาวิทยาลัยของนิสิตทันตแพทย์ หลักสูตรมีส่วนในการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะทันตแพทย์ที่ดีและเหมาะสม โดยจัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาจิตวิทยาการแพทย์ ซึ่งในเนื้อหาวิชามีการเรียนการสอนเกี่ยวกับบุคลิกภาพ อนาสตาซี (Anastasi 1961, 430) กล่าวว่า การศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว ยังเกี่ยวข้องกับความถนัดทางการเรียนของแต่ละบุคคล รวมทั้งองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้อง กับเชาวน์ปัญญา หรือลักษณะที่เรียกว่า ลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น ความสนใจ ความพึงพอใจ ทักษะ ความวิตกกังวล แรงจูงใจ เป็นต้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีหนึ่งที่สามารถบอถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา และทำให้ทราบถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียน นิสิตย่อมหวังให้ตนเองประสบผลสำเร็จในการเรียน บุคลิกภาพนับเป็นสิ่งสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จ เพราะบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมประสบผลสำเร็จในทุกด้าน การประสบความสำเร็จในอาชีพมีผลมาจากความสนใจเรียนรู้อ่อนก่อนให้เกิดการพัฒนาทักษะ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่ให้การศึกษาดูแบบ ก่อให้เกิดการสั่งสมบุคลิกลักษณะทางวิชาชีพขึ้นมาอย่างไม่รู้ตัว และจากการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านที่ใช้เวลาในการศึกษาถึงองค์ประกอบและการจัดกลุ่มบุคลิกภาพ ดังเช่น แชนบลิน และบัคเนอร์ ได้พยายามจัดระบบบุคลิกภาพจากลักษณะต่างๆ 50 ลักษณะออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ ความสุภาพอ่อนโยน (Agreeableness) วัฒนธรรม (Culture) มโนธรรม (Conscience) ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) และการแสดงตัว (Extraversion) ดิกแมน (Digman) ได้ศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า โครงสร้างพื้นฐานทางบุคลิกภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก ต่างชาติหรือต่างภาษาย่อมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบเสมอ คือ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (Extraversion) บุคลิกภาพด้านความสุภาพอ่อนโยน (Agreeableness) บุคลิกภาพด้านมโนธรรม (Conscience) บุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) บุคลิกภาพด้านสติปัญญา (Intellect)

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่าบุคลิกภาพเป็นการแสดงออกมาของบุคคล บุคลิกภาพที่ดีมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนและการประกอบวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของลักษณะบุคลิกภาพ และต้องการทดสอบว่ามีผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนซึ่งจะเป็นผลให้สามารถเป็นนิสิตทันตแพทย์ที่มีคุณภาพสูง มีมาตรฐานทางการศึกษา สามารถสำเร็จ

การศึกษาเป็นทันตแพทย์ที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้องศัลยกรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนการให้คำปรึกษาแก่นิสิตทันตแพทย์ที่อาจจะมีปัญหาทางด้านการเรียนรู้หรือปัญหาบุคลิกภาพให้สามารถพัฒนาหรือปรับปรุงตนเอง เพื่อเกิดประโยชน์ต่อดัวนิสิตมากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นไปตามปรัชญาของหลักสูตรการเรียนการสอนในการผลิตบัณฑิตทันตแพทย์ออกสู่สังคมอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้องศัลยกรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. เพื่อค้นหาบุคลิกภาพห้องศัลยกรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. เพื่อค้นหาบุคลิกภาพห้องศัลยกรรมที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยใช้บุคลิกภาพห้องศัลยกรรมเป็นตัวพยากรณ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้องศัลยกรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นข้อมูลนำไปใช้ในการวางแผนการศึกษาและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคลิกภาพ
2. ใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษากับนิสิต ในการป้องกันแก้ไขปัญหาทางการเรียนหรือปัญหาบุคลิกภาพของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 186 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 126 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ คือ

- 3.1.1 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว
- 3.1.2 บุคลิกภาพด้านความสุภาพอ่อนโยน
- 3.1.3 บุคลิกภาพด้านมโนธรรม
- 3.1.4 บุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์
- 3.1.5 บุคลิกภาพด้านสติปัญญา

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะของแต่ละคนพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของดิกแมน (Digman) โดยมีองค์ประกอบแต่ละด้านดังนี้

1.1 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (Extraversion) หมายถึง บุคลิกภาพของการชอบแสดงออก ช่างพูด เปิดเผย สนุกสนาน คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง มีความมั่นใจ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ตรงไปตรงมา ชอบพบปะสังสรรค์ ชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะ สนใจสิ่งแวดล้อม มีความทะเยอทะยาน ชอบการผจญภัย ชอบถ่ายถอด อีกด้านหนึ่งบุคลิกภาพจะตรงกันข้าม

1.2 บุคลิกภาพด้านความสุภาพอ่อนโยน (Agreeableness) หมายถึง บุคลิกภาพเป็นมิตร มีน้ำใจ สุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน มีความอดทนอดกลั้น อ่อนน้อมถ่อมตน ยินดีช่วยเหลือผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ มีเมตตา เชื่อเพื่อ อบอวน ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของ

ผู้อื่น มีความยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตาม ปรับตัวได้เหมาะสม สามารถเข้ากับคนอื่นได้ทุกระดับ มีความเรียบง่ายเป็นธรรมชาติ อีกด้านหนึ่งบุคลิกภาพจะตรงกันข้าม

1.3 บุคลิกภาพด้านมโนธรรม (Conscience) หมายถึง บุคลิกภาพของความซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่ รับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ ขยันหมั่นเพียร มีความสม่ำเสมอ รอบคอบ ใฝ่ใจฟังพาดได้ ยึดมั่นในระบบระเบียบ พิถีพิถัน มีศักดิ์ศรี มีเกียรติ มีความเคร่งครัด เอาจริงเอาจัง อีกด้านหนึ่ง บุคลิกภาพจะตรงกันข้าม

1.4 บุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) หมายถึง บุคลิกภาพของความสุขุม เยือกเย็น เป็นตัวของตัวเอง ไม่หวั่นไหว ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่ตื่นตกใจ ง่าย มีความสามารถในการปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ได้ดี อีกด้านหนึ่งบุคลิกภาพจะตรงกันข้าม

1.5 บุคลิกภาพด้านสติปัญญา (Intellect) หมายถึง บุคลิกภาพด้านเฉลียวฉลาด คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ลุ่มลึก รอบรู้ อยากรู้อยากเห็น มีความคิดลึกซึ้ง มองการณ์ไกล อีกด้านหนึ่งบุคลิกภาพจะตรงกันข้าม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตทันตแพทย์แต่ละชั้นปี ตั้งแต่เข้าศึกษาจนสิ้นภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3. นิสิตทันตแพทย์ หมายถึง นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว ด้านความสุภาพอ่อนโยน ด้านมโนธรรม ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ และด้านสติปัญญา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว ด้านความสุภาพอ่อนโยน ด้านมโนธรรม ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ และด้านสติปัญญา สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรได้